

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA AQLIY HUJUM METODIDAN
FOYDALANISH*****Davronova Nilufar Nurali qizi****Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti,**70110401-Ta'lim va tarbiya nazariyasi va**metodikasi (Boshlang'ich ta'lim)**mutaxassisligi 1-bosqich magistri**davronovanilu11@gmail.com**Tel.998700411120**Ilmiy maslahatchi:**Pedagogika fanlari nomzodi****Rajabov O'rol Mamatovich***

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida aqliy hujum (brainstorming) metodidan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari keng yoritilgan. Aqliy hujum metodining mazmuni, dars jarayonida qo'llash bosqichlari hamda uning o'quvchilarning bilish faolligi, mustaqil va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, aqliy hujum metodi boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsga qiziqishini oshirish, muloqot ko'nikmalarini shakllantirish va jamoada ishlash malakalarini rivojlantirishda samarali vosita ekanligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich sinf, aqliy hujum, interfaol metodlar, ijodiy fikrlash, o'quvchi faolligi, ta'lim samaradorligi.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar o'quvchilarning shaxs sifatida har tomonlama rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi keyingi ta'lim jarayonining poydevori hisoblanadi. Shu sababli bu bosqichda o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish, ularni erkin fikrlashga, mustaqil xulosa chiqarishga o'rgatish muhim ahamiyat kasb Bugungi globallashuv va axborotlashuv sharoitida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar tobora ortib bormoqda. Jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi, fan va texnika yutuqlari ta'lim mazmuni hamda o'qitish usullarini muntazam yangilab borishni taqozo etadi. Shu nuqtayi nazardan qaraganda, ta'lim jarayonida o'quvchilarni faqat tayyor bilimlarni o'zlashtirishga emas, balki mustaqil fikrlashga, muammolarni hal eta olishga, ijodiy yondashuvni shakllantirishga o'rgatish muhim vazifa hisoblanadi. Boshlang'ich ta'lim bosqichi shaxs kamolotida alohida o'rin tutadi, chunki aynan shu davrda o'quvchilarda bilim olishga bo'lgan dastlabki qiziqish, o'qish

malakalari, fikrlash madaniyati va muloqot ko'nikmalari shakllanadi. Agar ushbu bosqichda darslar samarali, qiziqarli va o'quvchi faolligiga asoslangan holda tashkil etilsa, bu keyingi ta'lim bosqichlarida yuqori natijalarga erishish uchun mustahkam zamin yaratadi. An'anaviy o'qitish usullarida o'qituvchi yetakchi, o'quvchi esa ko'proq tinglovchi rolida bo'lib kelgan. Biroq zamonaviy pedagogik yondashuvlar o'quvchini ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida ko'rishni talab etadi. Shu sababli interfaol metodlardan foydalanish dolzarb masalaga aylandi. Interfaol metodlar o'quvchilarni fikrlashga, savol berishga, o'z nuqtayi nazarini himoya qilishga va jamoa bilan ishlashga undaydi.

Shunday samarali interfaol metodlardan biri — aqliy hujum metodidir. Ushbu metod o'quvchilarning erkin fikr bildirishiga, qisqa vaqt ichida ko'plab g'oyalarni ilgari surishiga imkon yaratadi. Aqliy hujum metodi boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlariga mos bo'lib, ularning tabiiy qiziqishi va faolligini qo'llab-quvvatlaydi. Metod orqali dars jarayonida qulay psixologik muhit yaratiladi, har bir o'quvchining fikri e'tiborga olinadi. Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda aqliy hujum metodidan foydalanishning nazariy asoslari, amaliy imkoniyatlari hamda ta'lim samaradorligiga ta'siri keng yoritiladi. Shuningdek, metodning o'quvchilarning bilish faolligi, ijodiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

An'anaviy dars usullari bilan bir qatorda interfaol metodlardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshiradi. Shunday metodlardan biri — aqliy hujum metodidir. Ushbu metod o'quvchilarni faol fikrlashga undaydi, ularning har birini dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi.

METODLAR

Aqliy hujum metodi muayyan muammo yoki savol asosida qisqa vaqt ichida ko'plab g'oyalarni yuzaga chiqarishga yo'naltirilgan interfaol metod hisoblanadi. Boshlang'ich sinflarda ushbu metodni qo'llashda o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olish muhimdir.

Metodni qo'llash quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

- 1. Muammoni aniqlash – o'qituvchi mavzuga oid sodda, tushunarli va qiziqarli savol yoki vaziyatni taklif etadi.**
- 2. G'oyalar bildirish – o'quvchilar erkin ravishda o'z fikrlarini aytadilar, bu jarayonda fikrlar tanqid qilinmaydi.**
- 3. G'oyalarni yozib borish – bildirilgan fikrlar doskaga yoki plakatga qayd etiladi.**
- 4. Tahlil va umumlashtirish – barcha g'oyalar muhokama qilinib, eng maqbul xulosalar chiqariladi.**

Aqliy hujum metodidan ona tili darslarida matn mazmunini ochishda, matematika darslarida masala yechish yo'llarini topishda, atrof-muhit fanida esa tabiat hodisalarini tushuntirishda samarali foydalanish mumkin.

NATIJALAR

Aqliy hujum metodidan foydalanish natijasida o'quvchilarning darsdagi faolligi ortadi. Ular o'z fikrini erkin ifodalashga, savollarga tezkor javob berishga o'rganadilar. Metod o'quvchilarning lug'at boyligini oshiradi, mantiqiy va ijodiy fikrlashini rivojlantiradi.

Shuningdek, o'quvchilar jamoada ishlash, bir-birining fikrini tinglash va hurmat qilish ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Dars jarayonida ijobiy psixologik muhit shakllanadi, bu esa bilimlarni o'zlashtirish samaradorligini oshiradi.

MUNOZARA

Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, aqliy hujum metodining samaradorligi ko'p jihatdan o'qituvchining uni to'g'ri tashkil etishiga bog'liq. Agar o'qituvchi barcha o'quvchilarni jarayonga jalb qila olsa, metod kutilgan natijani beradi. Aks holda, faqat faol o'quvchilargina ishtirok etib, boshqalarning faolligi pasayishi mumkin.

Shu sababli o'qituvchi rag'batlantiruvchi, yo'naltiruvchi va boshqaruvchi rolini bajarishi, har bir o'quvchining fikrini qadrlashi lozim.

XULOSA

Yuqorida keltirilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, aqliy hujum metodi boshlang'ich sinflarda ta'lim jarayonini tashkil etishda muhim pedagogik ahamiyatga ega bo'lgan interfaol metodlardan biridir. Ushbu metod o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish, ularni mustaqil va ijodiy fikrlashga yo'naltirish hamda dars jarayoniga faol jalb etishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Aqliy hujum metodidan foydalanish jarayonida o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifodalashga, muammoni turli nuqtayi nazardan ko'rib chiqishga va o'z g'oyalarini asoslashga o'rganadilar. Bu esa ularda mantiqiy tafakkur, nutq madaniyati va muloqot ko'nikmalarining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, metod o'quvchilarning jamoada ishlash, bir-birining fikrini tinglash va hurmat qilish kabi ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda tashkil etilgan aqliy hujum darslari o'quvchilarda bilim olishga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi, darslarning mazmunli va qiziqarli o'tishini ta'minlaydi. Natijada o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish darajasi oshib, ta'lim samaradorligi yuqori bo'ladi. Shu bilan birga, aqliy hujum metodining samaradorligi o'qituvchining pedagogik mahorati, darsni to'g'ri rejalashtirishi va metodni maqsadga muvofiq qo'llay bilishiga bog'liq. O'qituvchi ushbu metoddan foydalanishda barcha o'quvchilarni jarayonga jalb etishi, qulay psixologik muhit yaratishi va har bir fikrni qadrlashi lozim.

Xulosa qilib aytganda, aqliy hujum metodi boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirish, ularni mustaqil fikrlovchi va

faol shaxs sifatida shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli ushbu metodni boshlang'ich sinf darslarida muntazam va tizimli ravishda qo'llash, uni boshqa interfaol metodlar bilan uyg'unlashtirish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Yo'ldoshev J.G., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – Toshkent, 2015.
2. Azizxo'jayeva N.N. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2018.
3. Qodirov B.R. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent, 2020.
4. Sayidahmedov N. Ta'lim jarayonida interfaol metodlar. – Toshkent, 2017.
5. Xolmatova M. Boshlang'ich sinflarda innovatsion darslar. – Toshkent, 2021.